

ЗВІТ
про роботу Державного архіву Харківської області
у 2010 році

1. Основні організаційні заходи

Діяльність Держархіву Харківської області упродовж 2010 р. здійснювалась на виконання завдань, передбачених Планом розвитку архівної справи в області на 2010 рік, Планом заходів Держархіву Харківської області щодо здійснення контролю за наявністю, станом і рухом документів НАФ та таких, що підлягають включенню до нього, на 2009-2019 роки, та відповідно до указів Президента України, постанов, розпоряджень та доручень Кабінету Міністрів України, розпоряджень та доручень обласної державної адміністрації, наказів та доручень Держкомітету архівів України, директора держархіву області.

1.1 Упродовж 2010 р., з метою забезпечення реалізації в області державної політики у галузі архівної справи, Програмою соціального і економічного розвитку Харківської області на 2010 рік, затвердженою рішенням сесії Харківської обласної ради від 17.06.2010 № 1703-V, було передбачено фінансування (552 000 грн.) на підтримку розвитку архівної справи у 2010 р., виходячи з можливостей обласного бюджету на 2010 р. Проте кошти за означеною програмою 2010 р. до держархіву області не надходили.

1.2 На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1152 «Про проведення щорічного Всеукраїнського конкурсу «Кращий державний службовець» держархів області взяв участь у зазначеному конкурсі, за підсумками якого головний спеціаліст відділу інформації та використання документів Плисак Валентина Анатоліївна одержала перемогу у другому турі конкурсу в номінації «Кращий спеціаліст», зайнявши III місце. З нагоди Дня державної служби, 23 червня 2010 р., їй винесена подяка голови Харківської облдержадміністрації за активну участь у щорічному Всеукраїнському конкурсі «Кращий державний службовець» та перемогу у другому турі конкурсу.

На виконання наказів Держкомархіву України від 29.01.2009 р. № 14 «Про участь державних архівних установ у відзначенні 65-ї річниці визволення України від фашистських загарбників і Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років», від 24.03.2010 р. № 49 «Про доповнення наказу Держкомархіву України від 29 січня 2010 р. № 14», від 20.08.2010 р. № 127 «Про участь державних архівних установ України у відзначенні Дня партизанської слави», від 29.09.2010 р. № 143 «Про участь державних архівних установ у відзначенні 66-ї річниці визволення України від фашистських

загарбників» та доручення від 14.02.2010 р. № 716/06 «Про додаткові заходи щодо відзначення 65-річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні» тривали роботи з виявлення документів воєнної тематики та складання їх переліків. Підготовлені переліки документів, виявлених у фондах Держархіву Харківської області, про події на Харківщині у період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., направлено до Управління освіти департаменту з гуманітарних питань Харківської міської ради, Головного управління освіти та науки Харківської обласної державної адміністрації, Харківського історичного музею, Відділення радіомовлення Харківської обласної державної телерадіокомпанії, Харківської гімназії № 178 «Освіта», приватного підприємства «Золоті ворота» (для видання «Альбому партизанської слави українського народу у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.») та архівних відділів Барвінківської, Вовчанської, Лозівської, Сахновщинської райдержадміністрацій, Архівного відділу Харківської міської ради.

Переліки фотодокументів періоду Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., які зберігаються у держархіві області, та архівних документів про партизанський рух на Харківщині, направлено депутатській групі «Молоді регіони» для використання при підготовці фотовиставки та альбому «Харків 1941-1943 рр.».

Великобурлуцькій організації ветеранів України направлено ксерокопії документів про громадян Великобурлуцького району Харківської області, нагороджених медалями «За доблесну працю в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.», та перелік до них.

Міжнародній українській спілці учасників війни направлено цифрові копії документів та перелік до них про діяльність партизанських загонів та підпільних груп у роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр. на території Харківщини.

Цифрові копії документів воєнної тематики направлено також Держкомархіву України для поповнення експозиції «Війна. Документ. Пам'ять» виставки Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років».

Для Харківської обласної державної адміністрації підготовлено перелік дат про визволення 1943 р. військами Радянської армії від німецько-фашистських загарбників населених пунктів по кожному окремому сільському району Харківської області, виявлених за документами та друкованими виданнями держархіву області.

Для 27 районів Харківської області підготовлено та направлено відповідні інформаційні листи про дати визволення 1943 р. військами Радянської армії населених пунктів області.

Начальник відділу інформації та використання документів держархіву області Чернявська Т. В. взяла участь у радіопередачі Відділення радіомовлення Харківської обласної ТРК «Невідомі висоти», в якій розповіла про документи, що зберігаються в фондах держархіву області та висвітлюють події Великої

Вітчизняної війни 1941-1945 років на Харківщині, та заходи, заплановані держархівом області до 65-річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр. Передача вийшла в ефір 8 квітня 2010 р. і викликала жвавий інтерес у слухачів, підтвердженням чого стали неодноразові їх звернення до архіву.

25 жовтня 2010 р. директор держархіву області Момот Л. М. взяла участь у роботі круглого столу, присвяченого 66-річчю визволення України від німецько-фашистських загарбників, організованого Управлінням у справах преси та інформації Харківської обласної державної адміністрації. Робота круглого столу висвітлювалася у прямому ефірі на місцевих телеканалах.

22 жовтня 2010 р. у читальному залі держархіву області проведено читацьку конференцію «Велич подвигу народного», у роботі якої взяли участь викладачі та студенти ВНЗів м. Харків, представники Харківської обласної редакції «Книга Пам'яті України», «Харківського музею Холокоста», Харківського обласного комітету «Дробицький Яр», Харківського історичного музею, ЗМІ. Під час роботи конференції діяла виставка архівних документів «Історія Великої Вітчизняної війни крізь призму архівних документів».

Начальником відділу інформації та використання документів держархіву області Чернявською Т. В. для учнів ліцею № 149 м. Харків проведена тематична година, присвячена 66-річчю визволення України від фашистських загарбників.

З метою ознайомлення громадськості з подіями періоду Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років на Харківщині співробітниками держархіву області підготовлено 7 статей, розміщених на сторінках місцевих газет, та виставки архівних документів і друкованих видань.

2010 р. співробітники держархіву області брали активну участь у наукових конференціях Всеукраїнського та Міжнародного рівнів, присвячених подіям Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.

2010 р., до 65-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні, на власному веб-сайті держархіву області створено спеціальну тематичну рубрику «До 65-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.», у якій представлено фрагменти виставок «Ця незабута Велика війна» та «Нескорені Харків'яни», що експонувалися у приміщенні держархіву області та приміщенні районної ради Київського району м. Харків. У складі означеної рубрики виокремлено підрубрики: «Переліки документів» (подано переліки документів до вищезазначених виставок та списки колишніх в'язнів концтабору Освенцим (Аушвіц), Республіка Польща, відомості про яких зберігаються в документах Держархіву Харківської області), «Публікації співробітників архіву, присвячені Великій Вітчизняній війні» та «Новини».

На виконання доручення Держкомархіву України від 10.11.2008 № 01-2309 щодо передавання державним архівам СБУ у тимчасове користування документів з державних архівів областей для опрацювання в рамках міжнародного проекту за участю об'єднання «Саксонські меморіали» (ФРН) та відповідного листа Управління СБУ в Харківській області від

21.01.2010 № 70/17-405 щодо передачі в тимчасове користування трофейних документів на військовополонених та репатрійованих 1941-1945 рр., уродженців Харківської області та мобілізованих із території Харківської області, з метою здійснення їх технічної обробки, держархівом області у лютому 2010 р. було підготовлено та передано в тимчасове користування Управлінню СБУ в Харківській області 87 справ, які повернуто останнім у червні 2010 р.

На виконання наказу Держкомархіву України від 18.11.2009 р. № 196 «Про участь державних архівних установ у відзначенні в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі» тривала робота з виявлення та вивчення документів релігійної тематики.

Настоятелю Успенського Собору м. Харків, з метою створення експозиції в музеї Собору, направлено добірку ксерокопій документів з історії Успенського Собору та перелік цих документів.

Для місцевої газети «Слобідський край» підготовлено статті: «Розстріляне духовенство» (про репресивні заходи радянської влади, що застосовувалися до священнослужителів) та «З історії Казанської церкви. За документами Державного архіву Харківської області».

25 червня 2010 р. у читальному залі держархіву області відбулася читацька конференція «Історія храмів Харківщини», у якій взяли участь співробітники архіву та користувачі, які працюють у його читальних залах. У рамках роботи конференції працювала виставка архівних документів із даної тематики.

На виконання доручення Держкомархіву України від 06.07.2010 р. № 1504/06.1 складено перелік документів на 138 репресованих священників Української православної церкви, який направлено до Держкомархіву України з метою використання його при створенні електронної бази даних «Мартиролог УПЦ ХХ ст.».

На виконання наказів Держкомархіву України від 28.04.2009 р. № 70 «З оголошення рішення колегії Держкомархіву України від 23.04.2009 р. «Про хід виконання держархівами Указу Президента України від 23 січня 2009 р. № 37/2009 «Про розсекречення, оприлюднення та вивчення архівних документів, пов'язаних з українським визвольним рухом, політичними репресіями та голодоморами в Україні», від 30.12.2009 р. № 230 «Про доповнення наказу Держкомархіву від 28 квітня 2009 р. № 70» та від 11.03.2010 р. № 36 «Про участь державних архівів у виконанні Указу Президента України від 17 лютого 2010 р. № 183 «Про відзначення у 2010 році Дня пам'яті жертв політичних репресій» тривали роботи з виявлення, вивчення та оприлюднення документів за вищезазначеною тематикою; складено перелік архівних документів, що підлягають першочерговому копіюванню для формування електронної бази архівних документів щодо подій, пов'язаних з українським визвольним рухом ХХ сторіччя, політичними репресіями та голодоморами в Україні, який направлено Держкомархіву України.

З метою ознайомлення громадськості з подіями, пов'язаними з українським визвольним рухом, політичними репресіями та голодоморами в Україні, співробітники держархіву області підготували низку статей для розміщення на сторінках місцевих газет («Суперечливі часи країни. Як діяв революційний трибунал на Харківщині», «Розстріляне відродження» (про масові репресивні заходи стосовно діячів культури), «Репресоване освітанство») та виставки архівних документів («Жертвам політичних репресій присвячується», «Харківщина 90 років тому (до 90-річчя подій української революції 1917-1921 років), що експонувалися у читальному залі держархіву області.

На виконання наказів Держкомархіву України від 26.06.2009 р. № 111 «Про участь державних архівних установ у виконанні Указу Президента України від 12 червня 2009 р. № 432/2009 «Про додаткові заходи щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні», від 21.12.2009 р. № 220 «На додаток до наказу Держкомархіву України від 26 червня 2009 р. № 111» підготовлено виставки архівних документів «Пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. присвячується» та друкованих видань «Трагічні події 1932-1933 рр.», що працювали в читальному залі держархіву області. З експозиціями виставок ознайомилися користувачі, що працювали в читальному залі архіву, студенти Харківського радіотехнічного технікуму та Інституту сходознавства та міжнародних відносин «Харківський колегіум». Для студентів вищезазначених закладів провідним спеціалістом відділу інформації та використання документів Ю. А. Кожедуб прочитана лекція про трагічні події 1932-1933 рр. в Україні.

Начальник відділу інформації та використання документів Т. В. Чернявська надала інтерв'ю журналістам Першого каналу Харківського обласного державного радіо про роботу вищезазначених виставок. Інтерв'ю вийшло в ефір 24 листопада в передачі «Новини» та 27 листопада в передачі «Огляд подій тижня».

На виконання доручення Держкомархіву України від 22.12.2009 р. № 2877/06.1 «Стосовно виявлення документів про діяльність українських урядів та їх керівників у різні історичні періоди» тривала відповідна робота з виявлення архівних документів. Цифрові копії найбільш значущих документів та переліки до них направлено до Держкомархіву України для оновлення виставки архівних документів, що працює в будинку Кабінету Міністрів України.

На замовлення Чернігівського центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, який працює над підготовкою циклу документальних фільмів «Європейські традиції міського самоврядування в Україні», держархівом області проведено роботу з виявлення архівних документів про міське самоврядування на Слобожанщині, діяльність міської думи, зокрема, міського голови Дмитра Івановича Багалія.

Роботи з фотокопіювання виявлених документів проводилися замовником у читальному залі держархіву області.

Українській кінокомпанії «ТОВ «Феномен Україна», яка працює над створенням художнього фільму про видатного радянського вченого, Нобелівського лауреата Л. Д. Ландау, з метою забезпечення історичної достовірності візуального ряду картин, для фотокопіювання надано зразки документів відділів кадрів 1950-х років.

Для підготовки публікацій про відомого льотчика Мациєвича Л. М. Федеральній службі з нагляду за додержанням законодавства в області охорони культурної спадщини Російської Федерації надано копії документів біографічного характеру.

На виконання наказів Держкомархіву України від 21.12.2009 р. № 221 «Про участь архівних установ у виконанні положень Указу Президента України від 1 грудня 2009 р. № 986 «Про відзначення у 2010 році Дня Соборності України», від 21.12.2009 р. № 219 «Про участь державних архівів у відзначенні річниці подвигу Героїв Крут», від 02.02.2010 р. № 111 «Про участь державних архівів у відзначенні, всебічному вивченні та об'єктивному висвітленні діяльності Українських Січових Стрільців», від 01.06.2010 р. № 77 «Про участь державних архівних установ у відзначенні 20-ї річниці Декларації про державний суверенітет України», від 01.06.2010 р. № 78 «Про участь архівних установ у відзначенні Дня Державного Прапора України та 19-ї річниці незалежності України» за матеріалами ЦДАВО України, ЦДКФФА України ім. Пшеничного, ДНАБ м. Київ, Інституту історії України НАН України, Національного музею історії України та Державного архіву Харківської області підготовлено відповідні виставки архівних документів, з якими ознайомилися користувачі, що працювали в читальному залі держархіву області, студенти харківських вузів та відвідувачі архіву.

1.3 На ім'я заступника голови-керівника апарату Харківської обласної державної адміністрації В. В. Хоми підготовлено 3 доповідні записки: про найактуальнішу проблему Держархіву Харківської області та можливі шляхи її вирішення, про споруду держархіву області по пров. Короленка, 5 та про результати проведення паспортизації архівних відділів райдержадміністрацій та міськрад Харківської області.

Результатом інформування керівництва обласної державної адміністрації про проблемні питання в діяльності держархіву області, перш за все, відсутність вільних площ для приймання документів НАФ та аварійний стан споруди держархіву області по пр. Московський, 7, стали робочі візити до нього голови обласної державної адміністрації М. М. Добкіна (8 вересня 2010 р.), заступника голови-керівника апарату обласної державної адміністрації В. В. Хоми та заступника керівника апарату обласної державної адміністрації В. В. Светличного (15 липня 2010 р.).

На виконання доручень, наданих головою обласної державної адміністрації відразу після відвідування держархіву області, в найкоротші строки було створено та розпочала роботу робоча група з розгляду питання можливого передислокування держархіву області в приміщення споруди комунального підприємства «Харківський міський ломбард», розташованої за адресою: м. Харків, вул. Маршала І. С. Конєва; здійснено обстеження цієї будівлі на предмет можливого використання її під архівну установу та підготовлено пропозиції щодо створення обласного комунального підприємства «Трудовий архів». За висновками експертів, вищезазначена споруда, за умови проведенні в ній капітального ремонту, пристосована для використання її під архівну установу. На даному етапі вирішується питання фінансування робіт із проведення в ній капітального ремонту.

1.4 Упродовж звітнього періоду проведено 23 засідання дирекції, на яких розглянуто підсумки роботи держархіву області у 2009 р. та планування роботи на 2010 р.; про пріоритетні напрями розвитку архівної справи в області; про стан фінансування держархіву області за регіональною та Державною програмами розвитку архівної справи; шляхи вирішення проблеми забезпечення його вільними приміщеннями для розміщення документів НАФ; про стан виконання планів структурних підрозділів держархіву області; про роботу ЕПК; про стан функціонування СУЯ; про надання послуг, про стан виконання позапланових завдань, передбачених дорученнями Державного комітету архівів України; про стан роботи щодо контролю за виконанням документів, роботи з кадрами, про виконавську та трудову дисципліну; про заходи із запобігання проявам та протидії корупції; про результати атестації державних службовців; про стан роботи із зверненнями громадян, проведення на договірних засадах робіт із науково-технічного впорядкування документів тощо.

На виконання річного плану роботи колегії держархіву області на 2010 рік відбулося 6 її засідань (усі розширені), на яких розглянуто всі 45 із запланованих питань, та 3 позапланово (на виконання доручення Держкомархіву України про проведення тижня охорони праці та роботу зі ЗМІ, Управління державної служби Голодержслужби України в Харківській області про проект «Стратегії Державної кадрової політики України» та одне в порядку контролю: «Про хід виконання рішення колегії Державного архіву Харківської області від 27 квітня 2010 р. «Про результати тематичних та контрольних перевірянь діяльності архівних відділів райдержадміністрацій та міськрад області»).

Із основних питань розглянуто наступні: про підсумки роботи держархіву області та архівних установ області у 2009 р. та завдання на 2010 р., стан роботи щодо контролю за виконанням рішень колегії держархіву області у 2009 р., стан виконання антикорупційного законодавства, виконавської дисципліни, організацію роботи з кадровим резервом та підготовку й

проведення підвищення кваліфікації, про діяльність ЕПК, роботу архівних відділів Богодухівської та Чугуївської райдержадміністрацій, КУ «Харківський художній музей»; про стан інформаційного обслуговування користувачів у читальних залах архіву, про стан роботи зі зняття грифів обмеженого доступу до документів, створених за радянських часів, тощо.

Деяким питанням приділялася особлива увага, тому впродовж звітнього року їх двічі розглянуто на засіданнях колегії. Серед них: про стан роботи зі зверненнями громадян у держархіві області та архівних відділах райдержадміністрацій і міськрад області, контроль за виконанням документів у держархіві області, надання ним державних послуг, стан виконання держархівом області та місцевими архівними установами області регіональної програми перевіряння наявності та фізичного стану документів НАФ, стан охорони праці та протипожежної безпеки, стан виконавської дисципліни, організація роботи з кадровим резервом, підготовка та проведення підвищення кваліфікації в держархіві області, робота дорадчих органів держархіву області (колегії, ЕПК, НМР), стан роботи щодо оновлення інформації на власному веб-сайті держархіву області, функціонування Системи управління якістю, стан роботи зі зняття грифів обмеженого доступу до документів, створених за радянських часів тощо.

На колегії також заслухано доповіді 3-х начальників архівних відділів райдержадміністрацій: Чугуївської – Савінову О. О. «Про стан роботи архівного відділу з організаціями списку № 1 та № 2», Богодухівської – Дручинську І. В. «Про роботу Архівного відділу Богодухівської райдержадміністрації», Харківської – Гречишкіну Н. Г. «Про роботу з поліпшення стану діловодства та збереженості документів в Архівному відділі Харківської райдержадміністрації» та 2-х відповідальних за архів установ: КУ «Харківський художній музей» – Юштіну Є. Б. «Про стан організації діловодства та збереженості документів НАФ» і Харківського територіального управління Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку – Грінченко В. М. «Про роботу архіву Харківського територіального управління Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку».

1.5 2010 р. розроблено 324 нормативно-правових акти, з яких 132 – накази з основної діяльності, 74 – з особового складу, 13 – про відрядження, стягнення, з адміністративно-господарських питань, 105 – про надання відпусток.

Нормативно-правових актів, що підлягають реєстрації, поточного року не розроблялося.

1.6 2010 р. здійснено 1 комплексне (в Архівному відділі Золочівської райдержадміністрації), 8 тематичних – в архівних відділах Барвінківської, Близнюківської, Борівської, Дворічанської, Ізюмської, Первомайської райдержадміністрацій, Ізюмської міськради та в КП «Міський архів», і 4

контрольних перевіряння роботи архівних відділів Краснокутської, Печенізької, Сахновщинської та Шевченківської райдержадміністрацій. Із позапланових здійснено 3 тематичних перевіряння роботи архівних відділів Дворічанської, Ізюмської райдержадміністрації та Ізюмської міськради.

1.7 У звітному році проведено 2 семінари тривалістю 7 робочих днів (з 22 лютого по 02 березня 2010 р. та з 23 вересня по 6 жовтня 2010 р.) з підвищення кваліфікації працівників діловодних, архівних установ та експертних служб підприємств, установ та організацій.

У березні та вересні 2010 р. проведено семінари із підвищення кваліфікації працівників місцевих архівних установ з питань стану роботи з архівними підрозділами підвідомчих підприємств, установ та організацій, перескладання списків № 1, 2, 3, ведення реєстрації звернень громадян, виконання програми перевіряння наявності та фізичного стану документів, та організації роботи архівних відділів з питань ведення облікових документів, плануванню, звітності та роботі ЕК райдержадміністрацій та міськрад Харківської області.

21 травня 2010 р. спеціалісти держархіву області взяли участь у семінарському занятті з підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за архів державних районних податкових інспекцій, організованому Архівним відділом Харківської міської ради, з питань складання номенклатури справ.

17 вересня 2010 р. у держархіві області відбулася нарада з керівниками та співробітниками приватних та трудових архівів з питань обліку та приймання документів.

У вересні 2010 р. співробітники відділу формування НАФ та діловодства держархіву області взяли участь у короткотерміновому семінарі з підвищення кваліфікації спеціалістів державних архівів областей України з питань організації роботи з науково-технічною документацією, організованому ЦНТДА України, м. Харків.

14 жовтня 2010 р. в актовому залі Сахновщинської райдержадміністрації відбувся спільний семінар за участю фахівців держархіву області та начальника Архівного відділу Сахновщинської райдержадміністрації, організований керівництвом райдержадміністрації для відповідальних за діловодство та архівні підрозділи установ, підприємств та організацій району за темою: «Особливості складання номенклатури справ та описів та відповідальність, передбачена законодавством України за навмисне пошкодження або недбале зберігання документів НАФ України».

4 листопада 2010 р. проведено семінар-навчання для новопризначених начальників архівних відділів райдержадміністрацій та міськрад області щодо підготовки планово-звітної документації.

Начальник відділу організації та координації архівної справи держархіву області Гнезділо О. С. та провідний спеціаліст Коптєва О. С. взяли участь у практичному семінарі «Досвід впровадження інформаційних систем управління

регіоном», організованому керівництвом Харківської обласної державної адміністрації, за участю представників кампанії Microsoft Україна.

30 квітня 2010 р., напередодні великого свята – відзначення 65-ї річниці з Дня Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр., у приміщенні держархіву області відбулася зустріч його колективу з ветераном Великої Вітчизняної війни Миколою Степановичем Шестеряковим.

7 жовтня 2010 р. заступник директора держархіву області Л. М. Юдіна взяла участь у навчальному семінарі, організованому Державним комітетом архівів України (м. Київ) для голів експертно-перевірних комісій центральних та галузевих державних архівів, Національної академії наук, Державного архіву в Автономній Республіці Крим, державних архівів областей, міст Києва і Севастополя з питань організації роботи з унікальними документами Національного архівного фонду, де виступила з доповіддю: «Досвід організації роботи з унікальними документами у Держархіві Харківської області».

2010 р. у держархіві області відбулося 2 читацькі конференції: 25 червня на тему: «Історія храмів Харківщини» (до 1025-річчя хрещення Київської Русі); 22 жовтня – на тему: «Велич подвигу народного» (до 65-ї річниці завершення Другої світової війни, 66-ї річниці завершення визволення України від німецько-фашистських загарбників та 65-ї річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні).

У роботі конференцій взяли участь співробітники держархіву області, науковці, викладачі та студенти ВНЗів м. Харків, представники громадських організацій, Харківського історичного музею, ЗМІ тощо. Під час роботи конференцій діяли відповідні виставки архівних документів: «З історії храмів Харківщини» та «Історія Великої Вітчизняної війни крізь призму архівних документів».

1.8 У грудні 2010 р., на виконання доручення Харківської обласної державної адміністрації, підготовлено узагальнюючу аналітичну інформацію про стан фінансування за Державною програмою розвитку архівної справи на 2006-2010 рр. та Обласною програмою підтримки розвитку архівної справи на 2007-2010 рр.

1.9 Через відсутність відповідного фінансування, упродовж звітнього року в межах Харківської області не створено жодного трудового архіву.

2. Забезпечення збереженості та державний облік документів Національного архівного фонду

2.1 Забезпечення збереженості документів НАФ залишається одним із пріоритетних напрямів роботи держархіву області.

З метою недопущення втрат документів НАФ та посилення контролю за їх збереженням, 2010 р. внесено деякі зміни до наказу директора держархіву

області від 14 січня 2010 р. № 2 «Про посилення персональної відповідальності за збереженість документів НАФ», відповідно до якого за кожним сховищем не тільки закріплено персонально відповідальних осіб за збереженість документів, але й визначено тих, хто у разі відсутності відповідальних, має доступ до архівосховищ і виконує їх функціональні обов'язки. Наприкінці робочого дня всі архівосховища, приміщення, в яких зберігаються тимчасово видані з архівосховищ документи, опечатуються. Ключі від усіх приміщень та архівосховищ передаються на пост охорони. Ключі від архівосховищ опечатуються у колбі.

У робочий час архівосховища замикаються на ключ, ключі від них знаходяться у відповідального за архівосховище. Доступ до архівосховищ здійснюється згідно з інструкцією «Про порядок доступу до архівосховищ», затвердженою наказом директора держархіву області від 16 грудня 2009 р. № 97, в якій зазначено, що доступ до архівосховищ мають відповідальний за архівосховище, або особа, що у разі відсутності відповідального, виконує його функціональні обов'язки, та начальник відділу забезпечення збереженості документів у супроводі відповідального за архівосховище. Інші особи допускаються до архівосховищ у виняткових випадках у супроводі відповідального за архівосховище тільки з дозволу директора держархіву області. Ведеться журнал запису відвідувань архівосховищ працівниками держархіву області і сторонніми особами.

З метою посилення контролю за дотриманням користувачами документами НАФ, у тому разі і працівниками держархіву області, вимог щодо порядку і термінів користування документами та режимів зберігання документів під час користування ними, видано наказ директора держархіву області від 30 вересня 2010 р. № 77 «Про заходи щодо посилення контролю за збереженістю документів держархіву області», яким передбачено щомісячне перевіряння начальником відділу забезпечення збереженості документів книг видачі документів з архівосховищ.

Однією з основних функцій держархіву області є забезпечення довготривалого збереження документів Національного архівного фонду України.

За звітний період у держархіві області здійснено складну реставрацію 8 307 аркушів справ дорадянського періоду, відремонтовано 46 129 аркушів справ (річні планові показники перевиконано за рахунок зменшення обсягів робіт з виконання палітурних робіт на договірних засадах), 29 м² карт та плакатів.

Оправлено та підшито 1 722 справи.

На виконання міжнародного цифрового договору, укладеного з Генеалогічним товариством штату Юта (США) у 2006 р., тривали роботи зі створення цифрових копій документів на документи генеалогічного характеру, що зберігає держархів області. 2010 р. виготовлено 77 518 цифрових копій із

46-ти справ фондів дорадянського періоду та 2 166 цифрових копій на замовлення користувачів.

На виконання Плану заходів Держархіву Харківської області щодо здійснення контролю за наявністю, станом і рухом документів НАФ та таких, що підлягають включенню до нього, на 2009-2019 роки, здійснено перевіряння наявності та фізичного стану 125 490 од. зб., з яких 124 128 од. зб. – документи на паперовій основі та 1 362 од. зб. – фонодокументи.

Забезпечення збереженості документів між іншим передбачає створення і дотримання оптимальних умов та режимів їх зберігання. Недотримання температурно-вологісного режиму в сховищах і особливо різкі коливання цих двох показників – основна причина виникнення осередків плісняви та інших мікроорганізмів, які ушкоджують документи. За рекомендацією Держкомітету архівів України, з метою своєчасного виявлення плісневих грибів і комах, двічі на рік (на початку і наприкінці опалювального сезону) – у квітні і жовтні проводилося вибіркоче візуальне обстеження документів та архівосховищ на біоураження. Під час обстеження вибірково переглянуто документи 26 фондів, які налічують 3 164 справи. Фактів біоураження зазначених документів, а також архівосховищ, де вони зберігаються, не виявлено.

У приміщеннях сховищ проводяться санітарно-гігієнічні роботи: вологе прибирання стелажів, шаф та знепилювання картонажів, в'язок з документами. Відповідальними за сховища систематично здійснюється контролювання температурно-вологісного режиму зберігання документів і протипожежного стану архівосховищ.

Страховий фонд документів зберігається територіально відокремлено від оригіналів документів. У сховищі страхового фонду відсутні вікна, воно має штучне освітлення. Для штучного освітлення застосовуються лампи розжарювання в закритих плафонах. Сховище обладнане металевими стелажимами. У приміщенні сховища, з метою виключення можливості появи плісняви та накопичення пилу, підтримується порядок і чистота. Страховий фонд зберігається в сховищі, в якому підтримуються такі параметри температурно-вологісного режиму: t° – 15°C, відносна вологість – 50 %. Для вимірювання параметрів повітря використовується гігрометр психрометричний типу ВИТ (рос.). Показники фіксуються у спеціальному реєстраційному журналі.

2.2 За звітний період до держархіву області надійшло та взято на облік 6 нових фондів та 6 частин фондів управлінської документації, 1 частину фонду особового походження, а саме:

1 749 справ управлінської документації: Окружні виборчі комісії територіальних виборчих округів з виборів Президента України, Харківська обласна територіальна виборча комісія по виборах депутатів Харківської обласної ради, Колекція документів про учасників бойових дій на території інших держав у 1962-1989 роках, Державний інститут по проектуванню

підприємств залізорудної, марганцевої, флюсової промисловості, вогнетривкої сировини та будівельних матеріалів, ВАТ «Український гірничий інститут по проектуванню підприємств рудної, флюсової промисловості, вогнетривкої сировини та будівельних матеріалів», Український проектний і конструкторський інститут машинобудівельної та верстатостроительної промисловості, ВАТ «Український проектно-конструкторський інститут машинобудівельної та верстатостроительної промисловості», Представництво Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва у Харківській області та Представництво Ліцензійної палати України у Харківській області;

104 справи з особового складу: Окружні виборчі комісії територіальних виборчих округів з виборів Президента України, Представництво Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва у Харківській області та Представництво Ліцензійної палати України у Харківській області;

61 справа особового походження – документи доктора історичних наук, професора, Заслуженого викладача науки та техніки України Кадеєва Володимира Івановича.

Також прийнято та взято на облік 55 од. обл. та 55 од. зб. фотодокументів, 10 од. обл. та 10 од. зб. фотодокументів, 67 од. обл. та 70 од. зб. кінодокументів, 19 од. обл. та 10 од. зб. відеодокументів.

2.3 30 серпня 2010 р. у ході зустрічі працівників держархіву області з турецьким колегою — професором Стамбульського університету Фахрі Мехметом Фуратом відбувся обмін відомостями, виявленими у Держархіві Харківської області та архівах Туреччини про становлення українсько-турецьких відносин та про перебування іноземців-турків на Харківщині.

Харківські архівісти надали турецькому колезі виявлені архівні документи періоду XIX ст.-20-х років XX ст. (відомості про мешканців Харківської губернії – іноземців турецького походження) у вигляді цифрових копій.

Професор Фахрі Мехмет Фурат провів відповідну роботу в турецьких архівах. Під час зустрічі він подарував Держархіву Харківської області факсимільний лист Міністра закордонних справ Української Народної Республіки М. Ковалевського до Уряду Османської імперії від 15 січня 1918 р. із повідомленням про проголошення Української Народної Республіки відповідно до Універсалу Центральної Ради суверенітету і повної незалежності, а також перелік виявлених документів «Украина и Харьков в османских архивах «выборочные документы» («Osman arşivinde Ukrayna ve Kharkov «seçme vesika lar»)). У переліку зазначено 31 документ. Найближчим часом турецька сторона планує передати держархіву області електронні копії зазначених документів.

3. Створення та розвиток науково-довідкового апарату до документів Національного архівного фонду

3.1 2010 р. описано 76 од. зб. управлінської документації, 61 од. зб. (207 документів) особового походження, 55 од. обл. та 55 од. зб. фотодокументів, 10 од. обл. та 10 од. зб. фонодокументів, 67 од. обл. та 70 од. зб. кінодокументів, 19 од. обл. та 10 од. зб. відеодокументів.

Удосконалено та перероблено 1 501 справа управлінської документації фондів: Ф-3, Канцелярія Харківського губернатора, опис № 4 за 1801 р., 176 справ – шляхом удосконалення і перероблення опису; Ф-71, Харківський земельний банк, опис № 9 за 1877-1919 рр., 320 справ та Ф-72, Харківське відділення державного дворянського земельного банку, опис № 1 за 1885-1899 рр., 1005 справ – шляхом складання іменних та географічних покажчиків.

Проведена каталогізація 276 справ управлінської документації, у ході якої складено 964 картки на фонди: Р-1100, Виконавчий комітет Харківської районної ради депутатів трудящих за 1944-1946 рр.; Р-4790, Виконавчий комітет Зачепилівської районної ради депутатів трудящих за 1943-1960 рр. та Р-4925, Виконавчий комітет Вовчанської районної ради депутатів трудящих за 1943 р. Подокументно розроблено протоколи засідань сесій районних рад та протоколи засідань районних виконавчих комітетів.

Закаталогізовано 61 справу особового походження та складено 61 картку на документи доктора історичних наук, професора, Заслуженого викладача науки та техніки України Кадеєва Володимира Івановича. Каталогні картки індексовані та включені до іменного каталогу.

Також проведена каталогізація фото-, фоно-, кіно- та відеодокументів. Складено 56 карток на фотодокументи, 22 картки на фонодокументи, 70 карток на кінодокументи, 21 картка на відеодокументи. Всі каталожні картки включені до відповідних каталогів.

3.2 За програмою «Архівні зібрання України» завершено підготовку відомостей до зведеного каталогу метричних книг, що зберігаються в державних архівах України.

Тривали роботи з підготовки описових статей до анотованого реєстру описів дорадянського періоду, у ході яких переглянуто 193 144 заголовки справ, та довідково-інформаційного видання «Архівні відділи райдержадміністрацій та міськрад Харківської області. Довідник», роботу над яким планується завершити 2011 р.

3.3 У держархіві області не впроваджено автоматизовані інформаційно-пошукові системи.

4. Формування Національного архівного фонду й експертиза цінності документів. Організація зберігання документів в архівних підрозділах підприємств, установ і організацій

4.1 У 2010 р. відбулося 11 засідань ЕПК держархіву області, на яких погоджено 25 інструкцій з діловодства, 27 положень про архівний підрозділ (архів), 92 положення про ЕК установ, підприємств та організацій. Також погоджено 179 номенклатур справ підприємств, установ та організацій – джерел комплектування держархіву області та архівних відділів райдержадміністрацій і міськрад області, і 48 номенклатур справ інших підприємств, установ і організацій.

4.2 Відділом формування НАФ та діловодства держархіву області здійснено 49 комплексних, 88 тематичних (щодо стану забезпечення збереженості документів НАФ) та 4 контрольних перевіряння роботи архівних підрозділів (архівів) установ, організацій та підприємств списку № 1 – юридичних осіб-джерел формування НАФ, які передають документи на державне зберігання.

28 січня 2010 р., відповідно до Порядку здійснення контролю за дотриманням строків зберігання архівних документів, вимог щодо умов їх зберігання, порядку ведення їх обліку, а також доступу до документів НАФ архівними установами, заснованими фізичними та/або юридичними особами приватного права, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 грудня 2007 р. за № 1331/14 598, проведено комплексну перевірку роботи Міжрегіонального комерційного архіву у формі приватного підприємства, за результатами якої у вересні 2010 р. проведена нарада з працівниками приватних та трудових архівів Харкова та області з питань прийому документів на тимчасове зберігання та оформлення облікових документів архіву.

4.3 З метою підвищення фахового рівня співробітників, які працюють з документами на підприємствах, в установах та організаціях, 2010 р. проведено 2 семінари тривалістю 7 робочих днів (з 22 лютого по 02 березня та з 23 вересня по 6 жовтня) з підвищення кваліфікації працівників діловодних, архівних установ та експертних служб підприємств, установ та організацій.

Крім того, проведено 2 одноденних семінари: 13 травня 2010 р. для 18 працівників відділів та відповідальних за діловодство Державного підприємства завод «Електроважмаш» з питань складання номенклатури справ, формування справ та основних завдань архівного підрозділу; у вересні 2010 р. для 16 працівників Головного управління економіки Харківської обласної державної адміністрації з питань складання номенклатур справ.

17 вересня 2010 р. проведено нараду з керівниками та співробітниками приватних та трудових архівів з питань обліку та приймання документів.

21 травня 2010 р. спеціалісти держархіву області взяли участь у семінарському занятті з підвищення кваліфікації працівників, відповідальних за архів державних районних податкових інспекцій, організованому Архівним відділом Харківської міської ради, з питань складання номенклатури справ.

У вересні 2010 р. співробітники відділу формування НАФ та діловодства держархіву області взяли участь у короткотерміновому семінарі з підвищення кваліфікації спеціалістів державних архівів областей України з питань організації роботи з науково-технічною документацією, організованому ЦНТДА України, м. Харків.

4.4 На замовлення підприємств та організацій міста держархівом області на договірних засадах проведено роботи з науково-технічного впорядкування документів Центральної ланки профспілок, ВАТ «Електроважмаш», БК «Електроважмаш», ПНВП «Мікротех», ВАТ «Автрамат», Представництва регуляторної полики та підприємництва у Харківській області, Харківської обласної державної адміністрації, ТОВ «МД ГРУП Харків», Харківського відділення «САН ІнБев Україна»), у ході яких сформовано 990 одиниць постійного зберігання та 2 198 одиниць з особового складу.

5. Використання документів Національного архівного фонду

5.1 Упродовж звітного року держархівом області підготовлено 36 інформаційних листів, тематика яких була присвячена, перш за все, подіям Великої Вітчизняної війни, яка знайшла широке відображення у документах держархіву області. Детальну інформацію щодо ініціативного інформування у поточному році подано у розділі 1.2 даного звіту.

Підготовлено та проведено 29 виставок архівних документів, періодичних та друкованих видань за наступними темами:

- «22 січня – День Соборності України»;
- «29 січня – День пам'яті Героїв Крут»;
- «Сторінками історії Харківського університету за архівними документами» (до 205 –ї річниці утворення Харківського університету);
- «Пам'ятник Кобзарю» (до 196-річчя від народження Т. Г. Шевченка та 75-річчя відкриття пам'ятника поету);
- «3 історії храмів Харківщини»;
- «Німецькі поселення на Харківщині»;
- виставка друкованих видань «Нескорені харків'яни»;
- «Ця незабута велика війна»;
- «Війна, яку ми не знали» (спільний з ЦНТДА України проект, який експонувався в приміщенні Київської районної ради м. Харків);
- «Історія Великої Вітчизняної війни крізь призму архівних документів»;
- «Харківщина 90 років тому» (до 90-річчя подій української революції 1917-1921 років);

- «До 90-річчя від дня народження тричі Героя Радянського Союзу маршала авіації І. М. Кожедуба (за матеріалами архівних установ України та Росії);

- виставка фото та друкованих видань «Нобелівський лауреат із Іванівки (до 165-річчя від дня народження видатного науковця, лауреата Нобелівської премії з медицини та фізіології Іллі Мечникова);

- «Історія храмів Харківщини»;

- «Жертвам політичних репресій присвячується»;

- «Пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. присвячується»;

- виставка друкованих видань «Трагічні події 1932-1933 рр.»;

- «Конституція – основний закон України».

- «23 серпня – День визволення м. Харків»;

- «Партизанський рух на Харківщині 1941-1943 рр.»;

- «95-річчю перемоги Українських Січових Стрільців – присвячується»;

- «Харків у роки громадянської війни»;

- «Декларації про державний суверенітет України – 20 років»;

- «Дню Державного Прапора та 19-ї річниці незалежності України – присвячується».

Виставка архівних документів «Пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій на Харківщині» і презентаційна версія «Пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років на Харківщині» експонувалися в Харківському гуманітарно-педагогічному інституті.

Спільно зі студентами історичного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна підготовлено 2 презентаційні електронні версії виставок: «До 130-річниці створення Харківського історичного архіву» та «Харківський університет у роки Великої Вітчизняної війни», які демонструвалися в музеї історії ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

У грудні 2010 р. держархів області взяв участь у спільному проекті-ярмарку «Дні професійного співробітництва й розвитку бізнесу Турція-Україна 2010», організованому за підтримки голови Харківської обласної державної адміністрації Добкіна М. М. та Почесного консула України в Ізмірі Четіна Гюверджина. У рамках ярмарку діяла виставка архівних документів «Путешествие в прошлое. Турция-Украина. История в документах», на якій були представлені документи Держархіву Харківської області та Османських архівів Турецької республіки.

Активну участь взяли співробітники держархіву області 2010 р. у підготовці статей, присвячених пам'ятним датам Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., політичним репресіям, розвитку християнства на Русі, запитами фізичних та юридичних осіб, про діяльність держархіву області тощо, а саме:

- Ельксніт М. І. «Де і як можна отримати довідки про трудовий стаж», газета «Слобідський край» від 11 березня 2010 р., № 27;

- Юдіна Л. М. «Суперечливі часи країни. Як діяв революційний трибунал на Харківщині», газета «Главное» від 20 березня 2010 р. № 13;

- Юдіна Л. М. «Увічнений у пам'яті» (до 75-річчя відкриття пам'ятника Кобзарю), газета «Слобідський край» від 25 березня 2010 р. № 33;
- Юдіна Л. М. «Розстріляне духовенство» (про репресивні заходи радянської влади, що застосовувалися до священнослужителів), газета «Слобідський край» від 27 травня 2010 р. № 57;
- Кожедуб Ю. А. «Розстріляне відродження» (про репресії письменників), газета «Главное» від 24 липня 2010 р. №№ 31-32;
- Ельскніт М. І. «Репресоване освітянство», газета «Слобідський край» від 05 жовтня 2010 р. № 115;
- Чернявська Т. В. «Наближали як могли», газета «Главное» від 24 квітня 2010 р. № 18;
- Ельскніт М. І. «Невільники III рейху», газета «Слобідський край» від 24 квітня 2010 р. № 45;
- Гунько Ю. П. «Листи з неволі», газета «Слобідський край» від 22 травня 2010 р. № 56;
- Чернявська Т. В. «Як ми вижили, не знаємо самі», газета «Слобідський край» від 29 травня 2010 р. № 58;
- Юдіна Л. М. «Евакуація на Харківщині періода початку Великої Вітчизняної війни», газета «Время» від 22 червня 2010 р. № 110 (16541);
- Юдіна Л. М. «Вони наближали довгоочікувану Перемогу» (з історії партизанського руху на Харківщині за документами держархіву області), газета «Слобідський край» від 22 червня 2010 р. № 68 (21409);
- Юдіна Л. М. «Архівні документи. До дня визволення Харкова», газета «Главное» від 21 серпня 2010 р. № 34;
- Гнезділо О.С. «Про відомих особистостей – в архіві», газета «Слобідський край» від 9 вересня 2010 р. № 103;
- Макарова М. М. «З історії Казанської церкви. За документами Державного архіву Харківської області», газета «Слобідський край» від 4 листопада 2010 р. № 130;

У грудні 2010 р. співробітниками держархіву області підготовлено статті «Де і як можна витребувати копію рішення рай- і міськвиконкомів» та «Найбільша документальна скарбниця історії Харківщини (до 130-річчя Державного архіву Харківської області)», які надіслано до редакцій місцевих газет з метою опублікування.

Заступником директора держархіву області Л. М. Юдіною підготовлено статтю «До днів пам'яті про Велику Вітчизняну війну (про участь Державного архіву Харківської області у заходах із відзначення пам'ятних дат, присвячених Великій Вітчизняній війні)», яку направлено до редакції науково-практичного журналу «Архіви України» для розміщення на сторінках журналу.

Провідним методистом держархіву області Сафоновою О. В. підготовлено 3 статті до видання «Українські архівісти», які направлено до Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства.

9 статей підготовлено співробітниками держархіву області для власного науково-інформаційного видання «Харківський архівіст».

Упродовж 2010 р. держархів області активно співпрацював з теле- та радіокомпаніями: взято участь у 6-ти радіо- та 7-ми телепередачах.

23 березня 2010 р. у передачі «Новини» обласного телебачення (ОТБ) в ефір вийшов сюжет про першу безкоштовну психоневрологічну лікарню в м. Харків для бідних, створений журналістами ОТБ на підставі документів, які зберігаються в держархіві області (коментарі до документів надала директор держархіву області Момот Л. М.).

8 квітня 2010 р. в ефір вийшла радіопередача Відділення радіомовлення Харківської обласної ТРК «Невідомі висоти», в якій взяла участь начальник відділу інформації та використання документів держархіву області Чернявська Т. В. з інформацією про документи, що зберігаються в фондах держархіву області та висвітлюють події Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років на Харківщині, та заходи, заплановані держархівом області до 65-річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.

24 квітня 2010 р. на ТРК «Сімон» у передачі «Об'єктив новини» в ефір вийшов сюжет про розвиток електричного трамвая в м. Харків, підготовлений на підставі документів держархіву області (коментарі до документів надала начальник відділу інформації та використання документів Чернявська Т. В.).

5 липня 2010 р. у передачі «Новини» обласного телебачення (ОТБ) в ефір вийшов сюжет з інтерв'ю директора держархіву області Момот Л. М. про роботу із запитами громадян та наявність у держархіві області документів з особового складу.

8 липня 2010 р. у передачі «Українські новини» Національної радіокомпанії України в ефір вийшов сюжет з інтерв'ю директора держархіву області Момот Л. М. про роботу читачької конференції «Історія храмів Харківщини», яка відбулася в держархіві області 25 червня 2010 р.

15-16 липня 2010 р. у передачах «Новини» ОТБ та «Харківські новини» 7 каналу в ефір вийшли сюжети з інтерв'ю директора держархіву області Момот Л. М. про відвідування держархіву області заступником голови-керівником апарату Харківської обласної державної адміністрації Хомою В. В.

19 липня 2010 р. у передачі «Мурафський шлях» Національної радіокомпанії України в ефір вийшов сюжет з інтерв'ю директора держархіву області Момот Л. М. про публікаторську роботу архіву та виконання запитів громадян генеалогічного характеру, обслуговування користувачів, що працюють в читальному залі архіву та проводять генеалогічні дослідження.

20 липня 2010 р. у передачі «Новини» радіо «Слобожанщина» в ефір вийшов сюжет з інтерв'ю директора держархіву області Момот Л. М. про основні напрямки роботи та проблеми держархіву області.

16 серпня 2010 р. у передачі «Факти» телеканалу «ISTV» в ефір вийшов сюжет про історію створення садибно-паркового комплексу с. Шарівка Богодухівського району Харківської області. Коментарі до архівних

документів, які містять інформацію про вищезазначений комплекс, надавала начальник відділу організації та координації архівної справи Гнезділо О. С.

10 вересня 2010 р. на місцевому телеканалі «Сімон» в ефір вийшла 20-ти хвилинна передача «Об'єктив позиція» з інтерв'ю директора держархіву області Момот Л. М. про діяльність архіву.

24 листопада 2010 р. у радіопередачі «Новини» та 27 листопада 2010 р. у радіопередачі «Огляд подій тижня» Першого каналу Харківського обласного державного радіо в ефір вийшло інтерв'ю начальника відділу Чернявської Т. В. про роботу виставок архівних документів «Пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 рр. присвячується» та друкованих видань «Трагічні події 1932-1933 рр.», які працювали в читальному залі держархіву області.

В рамках обміну електронними копіями документів Державний архів Харківської області надав Державному архіву Сумської області копії періодики 1917-1920 рр. та періоду окупації 1941-1943 рр., а також копії ревізьких казок. Всього надано близько 200 Гб інформації.

5.2 30 квітня 2010 р., напередодні великого свята – відзначення 65-ї річниці з Дня Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр., у приміщенні держархіву області відбулася зустріч його колективу з ветераном Великої Вітчизняної війни Миколою Степановичем Шестериковим, який поділився з присутніми спогадами про тяжкі випробування воєнного часу.

На запрошення оргкомітету з організації наукової історико-краєзнавчої конференції «Калнишевий край на теренах української історії» заступник директора держархіву області Л. М. Юдіна підготувала та направила доповідь «До історії церков Охтирського повіту Харківської губернії» для опублікування на сторінках збірника матеріалів конференції, яка проходила 22-23 травня 2010 р. у м. Ромни Сумської області.

26 листопада 2010 р. начальник відділу організації та координації архівної справи держархіву області О. С. Гнезділо взяла участь у прес-конференції: «Братские могилы в Харьковской области: новые данные, уточненные списки. Исследование харьковских историков», яка проходила у прес-центрі ІА «Status Quo».

3 грудня 2010 р. заступник директора держархіву області Л. М. Юдіна взяла участь у зустрічі з відомий польським істориком, президентом Варшавської ради з охорони пам'яті боротьби та мучеництва (м. Варшава, Польща) Анджеєм Кунертом, що проходила у Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна. У рамках зустрічі польській делегації було передано копію з копії особистої справи польського політичного і державного діяча, засновника польської армії, маршала Юзефа Клеменса Пілсудського (він певний час навчався на медичному факультеті Харківського університету), що зберігається у Держархіві Харківської області у фонді Харківського університету.

15 грудня 2010 р. заступник директора держархіву області Л. М. Юдіна взяла участь у Всеукраїнській воєнно-історичній конференції «Воєнна історія Сіверщини та Слобожанщини», яка проходила на базі Харківського університету Повітряних Сил, де виступила з доповіддю: «Велика Вітчизняна війна: достовірні факти з першоджерел – архівних документів».

17 грудня 2010 р. головний спеціаліст відділу інформації та використання документів держархіву області В. А. Плисак взяла участь у ХХVІІІ-й Міжнародній краєзнавчій конференції молодих вчених, присвяченій 65-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні, яка походила на історичному факультеті Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, де виступила з доповіддю: «Партизанський рух на Харківщині. За документами Держархіву Харківської області».

Начальник відділу організації та координації архівної справи О. С. Гнезділо взяла участь у міжнародній науково-практичній конференції «Багаліївські читання», яка проходила в ХНУ ім. В. Н. Каразіна, де виступила з доповіддю про публікаторську діяльність Держархіву Харківської області, та у засіданнях 2-х круглих столів:

- 3 вересня 2010 р. за темою: «Політичне значення Слобідської еліти, вклад її вихідців, у тому числі вихованців ХНУ ім. В. Н. Каразіна, в економіку і культуру Російської імперії, СРСР, України, миру» (захід відбувся у Малій залі будинку Рад);

- 20 серпня 2010 р. за темою: «От Слободско-Украинской губернии и Харьковской области: история формирования региона в ХНУ», який відбувся в ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

Співробітники держархіву області взяли також участь в урочистих заходах, присвячених 90-річчю створення Харківського історичного музею та у презентації видань Харківського приватного музею міської садиби – перевиданих книжок Стефана Таранушенка «Вітряки», «Козіївка» та «Старі хати Харкова» (захід відбувся у Харківській «Книгарні «Є»), в презентації нового генеалогічного сайту з історії Слобожанщини «Откуда родом» – Слободская Украина (www.otkudarodom.com.ua), тощо. Сайт містить інформацію не тільки генеалогічного характеру, на ньому окремо представлені бази даних, які присвячені історії міст та селищ Слобідської України.

За звітний період проведено 9 одноденних практичних занять для студентів 3-х ВНЗів, в яких взяли участь 95 студентів, а саме:

- 4 студенти 1 курсу Харківської державної академії культури (ХДАК) факультету «Бібліотекознавства та інформатики» за темою: «Зберігання та реставрація документів» – 1 заняття.

- 5 студентів 3 курсу ХДАК за темою: «Архівний фонд, особистий склад, особливості зберігання» – 1 заняття.

- 53 студенти (2 групи) 3 курсу соціально-економічного факультету та (1 групи) 2 курсу спеціалізації «Демократичне самоврядування» Харківського

регіонального інституту Національної академії державного управління при Президентові України (ХарРІ НАДУ) – 3 заняття з діловодства.

- 33 студенти 4 та 5 курсів історичного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна – 4 заняття з питань археографії, використання комп'ютерної техніки в держархіві області, про забезпечення збереженості та реставрацію архівних документів.

Для курсантів Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого прочитана лекція про склад системи науково-довідкового апарату держархіву області та особливості дослідження колекції документів «Карні справи громадян, репресованих позасудовими органами».

Відповідно до Плану основних заходів виховної роботи з особовим складом Інституту на 2009-2010 навчальний рік, 6 курсантів розпочали пошукову роботу за документами Держархіву Харківської області щодо встановлення персональних даних жертв політичних репресій в Україні 1932-1933 років.

Проведено 4 виробничих практики для студентів 3-х ВНЗів: ХДАК факультету «Документознавство», Міжнародного Соломонова університету, Східноукраїнська філія у м. Харкові; гуманітарного факультету Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» курсу (НАУ ім. Жуковського «ХАІ») та Центру профтехнічної освіти № 4 м. Харків, спеціальністю «Адміністратор».

Також проведено одну переддипломну практику для студентів Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського Харківський авіаційний інститут за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність».

Протягом 3-х місяців у держархіві області проходили стажування 13 викладачів кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого, які досліджували особливості діяльності органів суду, прокуратури та підлеглих їм установ Харківської губернії другої половини XVIII ст. - початку XX ст.

2010 р. проведено 11 оглядових екскурсій для 189 студентів ВНЗів: 4 екскурсії для студентів ХарРІ НАДУ 3-го курсу (3 групи), 2-го курсу (1 група), всього 59 осіб; 1 екскурсія для студентів 3 курсу Харківського училища культури за спеціальністю «Діловодство», всього 16 осіб; 2 екскурсії для студентів 2-го курсу НАУ ім. Жуковського «ХАІ» – 2 групи за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність», всього 39 осіб; 1 екскурсія для студентів 2 курсу історичного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна – всього 11 осіб; 3 екскурсії для студентів 2-го та 4-го курсів відповідно історичного та українського мовно-літературного факультетів Харківського Національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди, всього 64 особи.

5.3 2010 р. у читальних залах Держархіву Харківської області працювало 457 користувачів.

Найцікавіша тематика їх досліджень:

- «Органи та посадові особи селянського самоврядування в Російській імперії у II пол. XIX – поч. XX ст. (за матеріалами українських губерній)»;
- «Стилістичні особливості формування інтер'єру закладів культури в Україні радянського періоду (на прикладі Полтавської та Харківської областей)»;
- «Трансформація системи вищої освіти України в період революції та Громадянської війни (1917-1921 рр.)»;
- «Портрети творчої інтелігенції в українському образотворчому мистецтві першої третини XX ст.: типологія, стилістика»;
- «Творчість М. Бурачека в контексті української мистецької культури першої половини XX ст.»;
- «Утки, як елемент суспільної свідомості та чинник історичного процесу (кін. XIX – поч. XX ст.)»;
- «Теоретико-методологічні засади гуманізації процесу навчання у післядипломній освіті України (XX ст.)»;
- «Становлення та розвиток медичної рентгенології в Україні 1896-1941 рр.»;
- «Діяльність міліції України з протидії економічній злочинності у вугільній промисловості (1917-1937 рр.)».

2010 р. у читальних залах держархіву області працювало 14 іноземних користувачів, а саме:

- Айчбергер Арнольд, Франція, пенсіонер. Тема дослідження: «Ознайомлення з архівно-кримінальними справами діда Майзи А. А. та бабусі Майзи Е. Г.»;
- Бібіков Валерій Володимирович, РФ, м. Москва, НП «Союз Возрождения Родословных Традиций». Тема дослідження: «Генеалогічний пошук родини Волкових-Овчарових, які мешкали в Харківській губернії»;
- Білопольський В'ячеслав Миколайович, РФ, м. Москва. Тема дослідження: «Ознайомлення з архівно-кримінальною справою діда Білопольського Д. К.»;
- Бертелсен Ольга Робертівна, США, штат Пенсільванія, Блумбергський університет. Тема дослідження: «Партійні «чистки» в Україні в період 1928-1932 рр.»; мета – підготовка дисертації;
- Єськов Ян, Німеччина, магістр університету Йена. Тема дослідження: «Режим примусових робіт в Південній Україні в період 1941-1943 рр.»; мета – підготовка дисертації.;
- Йолкін Кирил Олександрович, РФ, м. Белгород, настоятель храму. Тема дослідження: «Єпархіальна діяльність митрополита Антонія Храповницького на Харківській кафедрі з 1914 по 1918 рр.»; мета – підготовка дипломної роботи;

- Крейн Роберт, США, аспірант Пітсбургського університету. Тема дослідження: «Театральна самодіяльність 1922-1935 рр.»;
- Кремер Мартин, Німеччина. Тема дослідження: «Фабзавкоми Харківської губернії, 1898-1963 рр.»;
- Лимарьов Олександр Ігоревич, РФ, м. Белгород, співробітник Белгородського краєзнавчого музею. Тема дослідження: «Історія жіночої гімназії м. Белгород, 1870-1917 рр.»;
- Макаров Леонід Львович, РФ, м. Москва, «Товариство аматорів залізниць». Тема дослідження: «Історія локомотивобудівництва в період 1900-1956 рр.»;
- Тимофєєв Ігор Костянтинович, РФ, м. С-Петербург, Центральний музей Жовтневих залізниць. Тема дослідження: «Історія локомотивобудівництва в період 1900-1980 рр.»;
- Онобль Ерік, Франція, к.і.н., викладач Школи вищих досліджень з суспільних робіт. Тема дослідження: «Життєвий шлях сільських активістів КП(б)У 1917-1935 рр.»; мета – підготовка статті;
- Подвойський Василь Олександрович, РФ, м. Москва. Тема дослідження: «Ознайомлення з архівно-кримінальною справою діда Гурьєва Кирила Андрійовича»;
- Петрукович Ігор Валерійович, РФ, м. С-Петербург. Тема дослідження: «Історія родин Жалових та Олександрових».

5.4 2010 р. для роботи в читальних залах держархіву області його користувачам видано 9 703 справи.

5.5 За звітний період підготовлено й вийшло з друку 3 спільних видання Держархіву Харківської області та Харківського приватного музею міської садиби: (збірник документів «Ревизские войсковых обывателей слободы Белка Ахтырского уезда 1835 год» (позапланово), друга частина книги «Історичні автографи (автографи видатних особистостей у документах Держархіву Харківської області. Вип. 2)» та видання «Родословные книги потомственных дворян Харьковской губернии».

У рамках угоди про співпрацю, укладеної між Держархівом Харківської області, Центром краєзнавства ХНУ ім. В. Н. Каразіна та Академічною бібліотекою Латвійського університету, підготовлено до друку збірник архівних документів «Латыши на Харьковщине» – спільне видання держархіву області, Центру Краєзнавства ХНУ ім. В. Н. Каразіна та Академічної бібліотеки Латвійського університету.

Продовжувалася підготовка видання «Історія архівного будівництва на Харківщині» та довідника про архівні відділи райдержадміністрацій та міськрад області, роботу над якими заплановано завершити 2011 р.

5.6 РСО держархіву області 2010 р. проведено роботи з розсекречування 3 040 справ із 44 фондів та складено відповідні акти.

5.7 У держархіві області постійно вживаються заходи, спрямовані на поліпшення організації із зверненнями громадян. Запроваджена комп'ютерна реєстрація таких звернень, що сприяє прискоренню їх реєстрації, оперативному пошуку та одержанню даних про виконання.

При реєстрації звернень колишніх в'язнів та репресованих спеціаліст держархіву області проставляє відмітку «контроль» та передає звернення начальникові відділу інформації та використання документів, у якого виконання звернення, що надійшло, перебуває під особистим контролем. Усі запити, що надійшли, виконуються в установлені законом терміни.

З січня 2009 р. застосовується класифікатор звернень громадян, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р.

Спеціалісти держархіву області продовжують роботу з тематичної розробки фондів, у тому числі і тих, що містять інформацію про політичних в'язнів та репресованих. Створена електронна база даних на архівно-слідчі справи репресованих громадян м. Харків та Харківської області.

Для поліпшення роботи із зверненнями громадян спеціалістами держархіву області постійно удосконалюється науково-довідковий апарат до документів, складаються картотеки.

Для прийому громадян в архіві установлені прийомні дні, коли громадяни можуть безпосередньо подати заяву або отримати кваліфіковану консультацію. Консультації надаються і в телефонному режимі. У громадян похилого віку, інвалідів, тих хто приїхав здалека, консультації надаються та приймаються заяви і поза прийомні дні. У разі необхідності громадяни можуть звернутися до начальника відділу, заступників директора, директора держархіву області.

В держархіві області також затверджено графік особистого прийому громадян керівництвом архіву.

Приміщення для проведення особистого прийому громадян, яке знаходиться в будинку по пр. Московському, 7 обладнано належним чином.

У вестибюлях приміщення на стендах розміщена інформація для відвідувачів: про час роботи архіву, стола довідок, платні послуги, графік і часи особистого прийому громадян керівництвом архіву, зразки оформлення заяв, строки виконання звернень громадян, акти законодавства, адреси архівних установ, організацій, до яких необхідно звертатися з того чи іншого питання, тощо.

На власному веб-сайті держархіву області розміщена наступна інформація: адреси архівних установ та організацій, до яких необхідно звернутися з того чи іншого питання, зразки заяв, строки виконання звернень громадян, інформація про надання безкоштовних послуг та ін.

На сайті держархіву області також діє рубрика «Зворотній зв'язок», у якій розміщено спеціальну форму для замовлення, завдяки якій кожен відвідувач веб-сайту має можливість звернутися до держархіву області не лише електронною поштою, а й через його власний сайт.

Телефон стола довідок Держархіву Харківської області є у міському бюро довідок м. Харків та у друкованому виданні «Харків. Золоті сторінки».

Держархів області взаємодіє із засобами масової інформації. З метою ознайомлення громадськості з роботою держархіву області зі зверненнями громадян, на сторінках місцевих газет періодично публікуються статті співробітників архіву, в яких висвітлюються актуальні питання. У 2010 р. спеціалістами держархіву області підготовлено наступні статті: «Де можна отримати довідку про трудовий стаж» (опублікована в газеті «Слобідський край» від 11 березня 2010 р. № 27) та «Де і як можна отримати копію рішення рай- і міськвиконкомів», яку направлено для розміщення на сторінках цієї ж газети.

5.8 Упродовж 2010 р. до Держархіву Харківської області надійшло 719 запитів щодо підтвердження трудового стажу для призначення пенсій на пільгових умовах або за вислугу років, 858 запитів про заробітну плату, в тому числі і від іноземних громадян.

5.9 2010 р. Держархів Харківської області не укладав міжнародних договорів про співробітництво з архівними установами та іншими організаціями іноземних держав.

5.10 Упродовж 2010 р. в держархіві області тривали роботи з виконання зобов'язань за Міжнародним цифровим договором про виконання робіт зі створення цифрових копій документів на документи генеалогічного характеру, що зберігає держархів області, укладеним 2006 р. з Генеалогічним товариством штату Юта (США). 2010 р. виготовлено 77 863 цифрові копії із 46 справ дорадянського періоду. Паралельно при підготовці цифрових копій документів для іноземних партнерів створюється фонд користування на ці документи, який використовується дослідниками у читальному залі держархіву області шляхом перегляду цифрової копії документа на обладнаному комп'ютері.

У рамках дії угоди про співпрацю між Держархівом Харківської області та державною агенцією «Латвійська Академічна бібліотека», Латвія (2010 р. її назву змінено на Академічну бібліотеку Латвійського університету), підписаної 31 липня 2009 р., поточного року завершено підготовку збірника документів «Латиші на Харківщині» об'ємом 12 друкованих аркушів.

До збірника увійшло 56 архівних документів із фондів Держархіву Харківської області та 22 фотознімки у якості ілюстрацій, серед яких знімок архітектора Ю. Цауне, наданий в електронному вигляді працівникам

держархіву області директором Академічної бібліотеки латвійського університету В. Коцере.

Видання є результатом співпраці Держархіву Харківської області, Центру краєзнавства Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна та Академічної бібліотеки Латвійського університету. Збірник містить документи і фотоматеріали середини XIX–80-х років XX ст., які стосуються латишів, що волею долі опинилися на території Харківщини. Ці документи зберігаються у фондах Держархіву Харківської області і переважна їх більшість публікується вперше.

5.11 2010 р. представники Держархіву Харківської області не відбували у службові відрядження, не проводили міжнародні зустрічі, переговори та не брали участі у міжнародних конференціях, семінарах та інших заходах у рамках міжнародного співробітництва.

5.12 2010 р. держархів області тісно співпрацював із ЗМІ. На сторінках місцевих газет опубліковано 14 статей за архівними документами, надано 2 інтерв'ю, опублікованих на сторінках періодичної преси, взято участь у 3-ох круглих столах, 6-ти радіо- та 7-и телепередачах.

Здійснений моніторинг повідомлень про діяльність Держархіву Харківської області показав, що її висвітлено у 43 засобах масової інформації: теле- та радіопередачах, мережі Інтернет, публікаціях у ЗМІ.

5.13 Протягом 2010 р. держархівом області виконано 306 платних запитів. Відповідно до Цін на роботи (послуги), що виконуються Державним архівом Харківської області на договірних засадах, затверджених наказом директора держархіву області 14 липня 2009 р. № 53 та зареєстрованих Головним управлінням юстиції у Харківській області 27 липня 2009 р. № 32/1062, це запити генеалогічного характеру, про встановлення (підтвердження) майнових прав та про встановлення (підтвердження) окремих фактів, подій, відомостей.

5.14 2010 р. до держархіву області надходили запити соціально-правового характеру різноманітної тематики: про участь у відбудовчих роботах у роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр., вивезення до Німеччини, проживання на окупованій території, обрання депутатами, підтвердження трудового стажу та розміру заробітної плати, про репресії, підтвердження майнових прав на землю та нерухоме майно, навчання тощо. Переважали запити про підтвердження майнових прав на землю та нерухоме майно, підтвердження трудового стажу та розміру заробітної плати. Їх кількість становила близько 67 %.

На 2011 рік прогнозується збільшення саме цих видів запитів, особливо, що стосується запитів про підтвердження трудового стажу та розміру заробітної

плати, майнових прав на землю. Водночас прогнозується зменшення запитів про вивезення до Німеччини, розкуркулення, проживання на окупованій території, участь у відбудовчих роботах у роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.

5.15 2010 р. до держархіву області надійшло 279 запитів генеалогічного характеру, з яких 176 – від іноземних громадян.

Виконано 217 запитів. 12 заявників були запрошені до самостійної роботи у читальному залі архіву, 33-м заявникам було рекомендовано звернутися до інших архівів.

При виконанні 12 запитів генеалогічного характеру проводився глибокий пошук та дослідження.

При виконанні інших запитів, із-за відсутності у заявників необхідної для більш детального дослідження інформації, підтверджувалися тільки окремі факти.

Негативні відповіді склали 53 %.

У читальному залі держархіву області за генеалогічною тематикою працювало 63 дослідника.

У 2006 році головним спеціалістом відділу інформації та використання документів складені методичні рекомендації щодо виконання генеалогічних запитів за джерелами Держархіву Харківської області. Ці рекомендації використовуються як співробітниками архіву, так і дослідниками, які працюють у читальному залі архіву.

Держархів Харківської області з питань генеалогічного характеру тісно співпрацює з Харківським приватним музеєм міської садиби.

Директор архіву

Л. М. Момот

27.12.2010

Юдіна 731-59-86